

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.282/2018/8. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Séllei Ilona ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (címe) II. rendű és III. rendű felperes neve (címe) III. rendű felpereseknek - a dr. P. R. vezető jogtanácsos által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében - amely perbe az alperes pernyertességének az előmozdítása érdekében beavatkozott a László Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. László György ügyvéd; címe szám) által képviselt Alperesi beavatkozó (címe) - az Egri Törvényszék 12.P.20.485/2017/14. számú ítélete ellen az alperes részéről 16. sorszám és a felperesek által 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezési kérelmek folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperes által az I. rendű és a II. rendű felpereseknek fizetendő nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét személyenként 5 000 000 (ötmillió) Ft-ra, az I., II. és III. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak járó elsőfokú perköltség összegét 1 268 034 (egymillió-kettőszázhatvanhatszharmincnégy) Ft-ra, az alperes által az Egri Törvényszék Gazdasági Hivatalának a felhívására az államnak megtérítendő előlegezett költség összegét pedig 457 982 (négy százötvenhétezer-kilenc száznyolcvankettő) Ft-ra felemeli. Megállapítja, hogy 280 698 (kettő száznyolcvanezer-hatszázkilencvennyolc) Ft állam által előlegezett költséget, valamint 1 323 469 (egymillió-háromszázhuszonháromezer-négy százhatvankilenc) Ft kereseti illetéket az állam visel.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 5 056 875 (ötmillió-ötvenhatezer-nyolcszázhatvenöt) Ft, a II. rendű felperesnek 5 000 000 (ötmillió) Ft, a III. rendű felperesnek pedig 3 000 000 (hárommillió) Ft tőke után 2011. augusztus 4. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 381 795 (háromszáznyolcvanegyezer-hétszázkilencvenöt) Ft tőkét, és annak 2011. augusztus 4.

napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, továbbá fizessen meg a II. rendű felperesnek 179 428 (egyszázhetvenkilencezer-négyszázhuszonnyolc) Ft tőkét.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I., II. és III. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak 298 914 (kettőszázkilencvennyolcezer-kilencszáztizennég) Ft másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy az 1 684 596 (egymillió-hatszáznyolcvannégyezer-ötszázkilencvenhat) Ft összegű fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az 1977-ben született I. rendű és az 1978-ban született II. rendű felperesek gyermekén, az 1998-ban született III. rendű felperes testvérén, a 2007. április 27-én született **K-K-en** 2011. július 28. napján a délelőtti órákban az alperesi kórházban altatásban orrmandula-eltávolító műtétet végeztek.

A gyermeket a műtét előtt az alperes fül-orr-gégész és altató szakorvosai vizsgálták meg, gyermekgyógyász szakorvos nem végzett fizikális vizsgálatot a gyermekén.

Az alperes alkalmazottai a műtétet az orvosszakmai szabályoknak megfelelően hajtották végre.

Az operációt végző orvos a műtétet követően, a műtét napjának délutánján „ránézett” a gyermekre, de őt nem vizsgálta meg.

Az alperes fül-orr-gégészeti osztályán felvett ápolási betétlap adatai szerint a gyermek a műtét napján 15 órakor láztalan volt, evett, ivott, jól volt. 16 óra 45 perckor az ambuláns naplóban hőemelkedést (37,2 °C) rögzítettek.

Éjfélkor jól volt, aludt.

2011. július 29-én hajnali 2 óra 15 perckor egy alkalommal vizet hányt, testhőmérséklete ekkor 37 °C volt. Elaludt. Az éjszakás nővér nem hívta oda az ügyeletes orvost, a gyermek fizikális vizsgálata nem történt meg.

A gyermek hajnali 5 óra 15 perckor torokfájdalma miatt Cataflam cseppeket kapott, majd elaludt. Az éjszakás nővér ekkor sem hívta oda az ügyeletes orvost, a gyermek fizikális vizsgálatát ekkor sem végezték el.

A gyermek a műtét másnapján, 2011. július 29-én reggel 7 órakor láztalan volt, a branüljét eltávolították.

A reggeli vizit alkalmával aludt, ezért fizikális vizsgálatára nem került sor; e napon a gyermek hazaadását készítették elő.

A gyermekkel a kórházban tartózkodó nagyszülő 2011. július 29-én 8 óra 30 perc - 8 óra 40 perc körüli időben az alperes fül-orr-gégészeti osztálya ápolószemélyzetének jelezte,

hogy a gyermek görcsöl, furcsa a légzése, a végtagjai merevek. Ekkor értesítették **dr. R. T.** főorvost, majd a gyermekosztályt. A gyermek az ágyban megfeszült, a szája elkékült, progresszív tudatzavara, magas láza és két görcsrohamra volt.

9 óra 32 perckor áthelyezték az alperes gyermekosztályára, ahol lázcsillapítót és görcsoldót kapott, amelynek eredményeként a láza csökkent és a görcse is oldódott, azonban továbbra is eszméletlen volt.

Az alperes alkalmazottaiban ekkor a malignus neuroleptikus szindróma, a fertőzés, a hyponatraemia és a komplikált lázgörcs gyanú-diagnózisok merültek fel.

Az alperes alkalmazottaiban az agyhártyagyulladás mint lehetséges diagnózis nem merült fel.

A laboreredmények ismeretében 11 óra körül intravénás antibiotikus terápiát indítottak, és a gyermeknek intravénásan Rocephint adtak.

12 óra 45 perckor a gyermek légzése leállt.

14 óra 15 perckor rohamkocsival a Egyetem I. számú Gyermekgyógyászati Klinikájára szállították, ahová gennyes agyhártyagyulladás diagnózisának a gyanújával vették fel.

Agyvízvétel-vizsgálata e diagnózist és a betegség gyógyulási folyamatának a beindulását igazolta, azonban ekkorra nála már agyhalál következett be.

A gyermek 2011. augusztus 3-án elhunyt.

Halálát - a boncolás mellőzésével kiállított halottvizsgálati bizonyítvány szerint - agyvizenyő okozta; a halál alapjául szolgáló betegsége (alapbetegsége) az agyhártyagyulladás volt.

Sem a néhai atópiás dermatitise, sem a műtét előtti laborértékeiben látható, enyhén emelkedett vérsüllyedésszáma, sem a szintén kismértékben emelkedett eosinofilszáma alapján nem volt indokolt a perbeli orrmandula-eltávolító műtétet antibiotikus védelemben végezni.

Az alperes orvosai (különös tekintettel a gyermekgyógyász szakorvosra) egyrészt azzal, hogy a néhait 2011. július 28-án az orrmandula-eltávolító műtétje után, majd a panaszai miatt, de általában az egészségi állapotát ellenőrizendő 2011. július 28-án éjszaka, valamint 2011. július 29-én reggel a vizit alkalmával fizikálisan nem vizsgálták meg, másrészt azzal, hogy az alperes orvosai - a néhai tünetei ellenére - 2011. július 29-én délelőtt 9 órakor még gyanú-diagnózisként sem merült fel a gennyes agyhártyagyulladás, harmadrészt pedig azzal, hogy a néhai adekvát antibiotikus kezelését csak 2011. július 29-én délelőtt 10 óra 45 perc - 11 óra 00 perc körül kezdték meg, a néhait megfosztották attól az esélytől, hogy a gennyes agyhártyagyulladást túlélje.

A néhai életben maradása valószínűleg nem jelentette volna a teljes gyógyulását.

A káresemény idején Írországból élő felperesek 2011. július 29-én repülővel **D-ból** Magyarországra utaztak. Néhai **K. K-t** szülei, az I. és II. rendű felperesek elhamvasztatták, amelynek költsége 56 875 Ft volt.

A felperesi család 2011. augusztus 15-én utazott vissza repülővel **D-ba**.

K. elvesztése mindhárom felperesnél súlyos traumatizációt jelentett.

Az I. rendű felperes pszichés állapotában feldolgozatlan, jelentős érzelmi megterhelés, traumatizáció hátterén kialakult szorongásos-depressziós tünetek észlelhetők, amit kontrollálni, kifelé fedni igyekszik. Állapota tükrözi a súlyos pszichotraumát követő prolongált (elhúzódó gyászfolyamat) pszichés lenyomatát.

A II. rendű felperes pszichés állapotára súlyos érzelmi veszteséget, traumát követő poszttraumás állapotnak, prolongált gyászfolyamatnak megfeleltethető szorongásos-depressziós állapot, érzelmi, hangulati labilitás, csökkent feszültségtűrő-képesség, aktivitáscsökkenés, az örömforrások beszűkülése, lendületvesztett állapot, izolációs tendencia jellemző.

A III. rendű felperes esetében személyiségfejlődési elakadás, az érzelmi fejlődés sérülése regisztrálható, amelynek hátterében súlyos érzelmi veszteség, feldolgozatlan trauma hatása észlelhető.

Az I. és II. rendű felpereseknek **K.** halála után két gyermeke született.

A felperesi család Írországból él, az I. rendű felperes kertész, a II. rendű felperes pedig egy szállodában dolgozik.

A felperesek a törvényszék általi személyes meghallgatásukra 2013. március 26-án, valamint az igazságügyi pszichológus szakértő általi vizsgálatukra 2013. május 3-án repülővel Magyarországra utaztak.

A II. rendű felperes oldalán 2011. július 29. napjától 2011. augusztus 15. napjáig 179 428 Ft igazolt keresetvesztés mutatható ki.

Az I. rendű felperes - módosított - keresetében 400 946 Ft összegű utazási költségből (2011. július 29-i Magyarországra utazás, majd 2011. augusztus 15-i **D-ba** utazás), 56 875 Ft összegű temetési költségből álló vagyoni kártérítés, 7 000 000 Ft összegű nem vagyoni kártérítés, valamint a 2013. március 22-i tárgyalásra történő utazás költségeként 146 457 Ft, a 2014. október 6-i tárgyalásra való utazás költségeként 61 062 Ft, a 2016. április 19-i pszichológiai szakértői vizsgálatra történő utazás költségeként 158 209 Ft, a 2016. február 11-i igazságügyi magánszakértői vélemény díjaként 441 600 Ft, az elsőfokú eljárás ügyvédi díjaként 300 000 Ft, a másodfokú eljárás ügyvédi díjaként 150 000 Ft, a megismételt elsőfokú eljárás ügyvédi díjaként 300 000 Ft, a 13 tárgyalásra történő utazás költségeként 195 000 Ft, a 2017. október 26-i tárgyalásra való utazás költségeként 136 375 Ft perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

A II. rendű felperes - módosított - keresetében jövedelemvesztés címén 600 000 Ft, és annak 2011. július 29. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamata, valamint nem vagyoni kártérítés címén 7 000 000 Ft és annak 2011. augusztus 3. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

A III. rendű felperes keresetében 7 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és annak 2011. augusztus 3. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes és az alperesi beavatkozó a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben marasztalását kérték.

Az Egri Törvényszék 12.P.20.231/2012/118. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy nem vagyoni kártérítés jogcímén 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek személyenként 4 000 000 Ft-ot, a III. rendű felperesnek pedig 1 000 000 Ft-ot. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a magyar államnak 540 737 Ft elsőfokú eljárási illetéket és 66 223 Ft perköltséget.

A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.580/2015/7. számú végzésével a törvényszék ítéletét - a fellebbezési kérelmek, illetőleg a fellebbezési ellenkérelmek korlátaira tekintet nélkül - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A felperesek másodfokú eljárással felmerült költségét 300 000 Ft-ban, az alperes másodfokú költségét 225 000 Ft-ban, az alperesi beavatkozó másodfokú költségét 100 000 Ft-ban, a felperesek fellebbezése folytán feljegyzett fellebbezési illeték összegét 1 032 626 Ft-ban, az alperes fellebbezése folytán feljegyzett fellebbezési illeték összegét pedig 720 000 Ft-ban állapította meg.

Az ítéltábla végzése indokolásában előírta, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak első lépésként fel kell hívnia az alperest, hogy csatolja a felperesek hozzátartozójának teljes (azaz az alperesnél fellelhető valamennyi dokumentumra - betétlapokra, ambuláns naplóra, feljegyzésekre stb. is - kiterjedő) egészségügyi dokumentációját.

Az I. és II. rendű felpereseket fel kell hívnia, hogy amennyiben az elhunyt gyermeküknek írországi tartózkodása alatt keletkezett egészségügyi dokumentációja, úgy azt csatolják be a bíróság részére.

Be kell szereznie az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatnál folyamatban volt hatósági eljárás, illetékes..... Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatósága Bűnügyi Osztályának Nyomozó Alosztályán folyamatban volt büntetőeljárás teljes iratanyagát.

Miután az igazságügyi orvosszakértői szakvéleményt adó **dr. B. K.** az igazságügyi orvostan, illetőleg a patológia szakterületén rendelkezik szakértői kompetenciával, ezért a törvényszéknek a szakértőként kirendelt ISZKI Budapesti Orvosszakértői Intézetét fel kell hívnia az orvosszakértői vélemény kiegészítésére, ennek keretében a szakértőt fel kell jogosítani arra, hogy - választása szerint - társszakértőként, szakközreműködőként vagy eseti szakértőként vonjon be a gyermekgyógyászat, a fül-orr-gégészet és az infektológia szakterületén kompetenciával rendelkező szakértőket (szakorvosokat).

A törvényszéknek a szakértői intézet részére a peres eljárás teljes iratanyagát meg kell küldenie (különös tekintettel a megismételt eljárásban beszerzett teljes egészségügyi dokumentációra, illetőleg a hatósági és a büntetőeljárás teljes iratanyagára), majd a szakértői intézetet fel kell hívnia az alábbi kérdések megválaszolására:

1. A vonatkozó írott és íratlan orvosszakmai szabályok alapján az alperes alkalmazottainak a felperesek elhunyt hozzátartozójának egészségügyi dokumentációjából rekonstruálható egészségi állapotára, illetőleg a műtétet megelőző vizsgálati eredményeire tekintettel a gyermek orrgaratmandula-műtétjét antibiotikus védelemben kellett volna végeznie?
2. A felperesek elhunyt hozzátartozójánál 2011. július 8-án a házi gyermekorvos által diagnosztizált atópiás dermatitis, valamint az orrgaratmandula-műtét előtti, 2011. július 26-i laborvizsgálati leletéből megállapítható enyhén emelkedett vérsüllyedés (10), illetve az enyhén emelkedett eosinofil-szám (6,6%) esetlegesen indokolta, hogy az alperes alkalmazottai az orrgaratmandula-műtétet antibiotikus védelemben végezzék?
3. A felperesek elhunyt hozzátartozóján végzett orrgaratmandula-műtétet követően az egészségügyi dokumentációjából, illetőleg a tanúvallomásokból rekonstruálható egészségi állapotára tekintettel az alperes alkalmazottainak legkésőbb mikor kellett

volna elkezdni a gyermek antibiotikus terápiáját ahhoz, hogy élete reálisan megmenthető legyen?

4. A peres iratokhoz 56. sorszám alatt szerelt, 2362/2014. hivatkozási számú igazságügyi orvosszakértői lelet és vélemény 18-19. oldalain **dr. B. K.** igazságügyi orvosszakértő által „csekélynek”, „százalékokban ki nem fejezhető kicsinynek”, a 89. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldalán a szakértő által „halványnak” nevezett esély reális, értékelhető, valódi, érdemi életben maradási esélyt jelent, avagy az pusztán hipotetikus, spekulatív esély, a „gyakorlatilag lehetetlen” kategóriája?

Ha a bizonyítási eljárás hiányosságait pótolva a jogvita a felperesek javára eldönthető, akkor a törvényszék - választása szerint - hozhat közbenső ítéletet, vagy azösszecszerűség kérdésében folytathatja az eljárást. Utóbbi esetben határoznia kell a felperesek vagyoni és nem vagyoni kárigényeiről is.

A nem vagyoni kártérítés iránti igény elbírálásához nem mellőzhető igazságügyi pszichológus szakértői vélemény beszerzése, ugyanis a bíróság szakismeret hiányában nem tudja megválaszolni azt a kérdést, hogy a felpereseket ért trauma a lelki életükben milyen hatásokat idézett elő, az egészségi állapotukra milyen hatást gyakorolt.

A törvényszéknek a beszerzett igazságügyi pszichológus szakértői véleményt, a felperesek előadását és a tanúvallomásokat értékelve ítélete indokolásában konkrétan nevesítenie kell azokat a felpereseket ért immateriális sérelmeket, amelyeket nem vagyoni kártérítéssel tart szükségesnek kompenzálni.

Amennyiben a „bírói gyakorlatra” hivatkozik, úgy ügyszámmal, vagy ha az adott határozat valamilyen hivatalos gyűjteményben is közzétételre került, a határozat azonosító számának a feltüntetésével meg kell jelölnie, hogy az mely határozat(ok)ban jelent meg.

A kártérítés tőkeösszege után késedelmi kamat megfizetésére is irányuló kereset esetén a bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 206. §-ának (3) bekezdés alapján szabad mérlegeléssel dönthet abban a kérdésben, hogy a károsultnak járó nem vagyoni kártérítést a káresemény bekövetkezésének, avagy az ítélet meghozatalakorai ár- és értékviszonyok alapján ítéli meg azzal, hogy döntését e körben is indokolnia kell.

Amennyiben álláspontja szerint a teljes reparáció elvének az elbíráláskori értékviszonyok figyelembevétele mellett megállapított nem vagyoni kártérítés felel meg, akkor a kártérítési összeg után késedelmi kamat nem állapítható meg.

A perköltség viselésével kapcsolatos döntése meghozatala során figyelemmel kell lennie egyrészt arra, hogy az 1952. évi Pp. 81. §-ának (2) bekezdésében foglaltak csak a nem vagyoni kártérítés (és az általános kártérítés) esetében alkalmazhatóak, másrészt arra, hogy az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján teljes személyes illetékmentességben részesül, harmadrészt pedig arra, hogy az alperesi beavatkozó jogállását tekintve függő beavatkozónak tekintendő [az 1952. évi Pp. 57. §-ának (1) bekezdése], így perköltség viselésére az 1952. évi Pp. 83. §-a (1) bekezdésének első- és második mondatában írtak alkalmazandóak.

Az ítélőtábla rögzítette, hogy a felperesek keresetlevelükkel együtt személyes költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztettek, s bár a törvényszék őket az eljárás alatt teljes személyes költségmentességben részesülő feleknek tekintette, kérelmükről alakszerű határozatot nem hozott, így e mulasztását is pótolnia kell.

Az Egri Törvényszék 12.P.20.485/2017/14. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek nem vagyoni kártérítés jogcímén 3 000 000 Ft-ot. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű

felperesnek vagyoni kártérítés jogcímén 56 875 Ft-ot, valamint ezen összeg után 2011. augusztus 3. napjától a kifizetés napjáig járó, minden naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző első napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek nem vagyoni kártérítés jogcímén 3 000 000 Ft-ot. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a III. rendű felperesnek nem vagyoni kártérítés jogcímén 3 000 000 Ft-ot.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. és III. rendű felpereseknek „fejenként” 150 000 Ft perköltséget.

Az I-II. és III. rendű felperesek keresetét ezt meghaladóan elutasította.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak az Egri Törvényszék Gazdasági Hivatalának külön felhívására 200 000 Ft perköltséget.

Indokolásában az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 77. §-ának (3) bekezdését és 244. §-át, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 339. §-ának (1) bekezdését és 348. §-ának (1) bekezdését, továbbá az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló 60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendeletet, valamint a BDT2008.1755., a BDT2013.2874., a BDT2013.1841., a BDT2016.3445. és a BDT2010.2274. számú eseti döntéseket felhívva kifejtette, hogy a törvényszéknek azt kellett vizsgálnia, hogy terheli-e az alperesi egészségügyi szolgáltatót felróhatóság azért, mert néhai **K. K.** műtétjét követően a helyes diagnózist nem állapította meg, és emiatt kellő időben és célzottan nem végezték el azokat a vizsgálatokat, amelyek esélyt biztosítottak volna **K.** számára a gyógyulásra, illetőleg az életben maradásra.

E körben arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy az alperesi egészségügyi szolgáltató a tőle elvárható gondosságot tanúsította-e néhai **K. K.** gyógykezelése során, valamint megállapítható-e, hogy amennyiben a gennyes agyhártyagyulladás mint diagnózist az alperes kellő időben megállapítja, és a helyes diagnózis alapján az antibiotikumos kezelést az időfaktoros betegséggel összefüggésben kellő időben és célzottan megkezdi, mindezek akárcsak minimális, de reális esélyt kínáltak volna-e néhai **K. K.** esetleges felgyógyulására, illetőleg életben maradására.

Rögzítette, hogy néhai **K. K.** betöltötte a 4. életévét, amikor felvették az alperesi kórház felnőtt fül-orr-gégészeti osztályára, ezért a felvételével összefüggésben az alperesi szolgáltató a kellő gondosságot tanúsította.

A négyéves gyermek orrandula-eltávolító műtétjét nem volt indokolt antibiotikus védelemben végezni, ezért az alperes alkalmazottai magát a műtétet a szakmai előírásokat betartva végezték el.

Az alperes ugyanakkor mind a műtét előtt, mind a műtét után elmulasztotta a néhai gyermekgyógyász szakorvos általi vizsgálatát.

A megismételt eljárásban kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakkonzulense, **dr.A. I.** szerint egy magyar megyei kórháztól elvárható, hogy az olyan súlyos fertőzéseket, mint például a gennyes agyhártyagyulladás, időben felismerje, megfelelően kezelje, és az általa esetleg nem uralható szövődmények esetén a beteget magasabb ellátási szintű intézménybe utalja.

A törvényszék szerint, miután a gennyes agyhártyagyulladás időfaktoros betegség, és a 4. életévét éppen hogy betöltött gyermeket az alperesi egészségügyi szolgáltató felnőtt fül-orr-gégészeti osztályán kezelték, hatványozottan elvárható lett volna az alperes alkalmazottaitól, hogy ne csak valamilyen súlyos fertőzés lehetőségét vessék fel, hanem a helyes diagnózist is kellő időben megállapítsák annak érdekében, hogy a felismert

diagnózisra alapozva célzottan és haladéktalanul meg lehessen kezdeni az antibiotikus kezelést, amely esélyt kínálhatott volna a gyermek esetleges életben maradására.

A törvényszék megállapította, hogy az alperesi egészségügyi szolgáltató éjszakás nővére, aki a műtétet követő éjszakán volt ügyeletben a kórház felnőtt fül-orr-gégészeti osztályán, nem tanúsította a kellő gondosságot, amikor úgy döntött, hogy nem ébreszti fel az ügyeletes orvost. Az éjszakás nővérnek ez a döntése azzal a következménnyel járt, hogy az időfaktoros betegséggel összefüggésben a fizikai vizsgálatot sem fül-orr-gégész szakorvos, sem gyermekgyógyász szakorvos nem végezhetette el, ami csökkentette az esélyét annak, hogy az alperesi egészségügyi szolgáltató orvosai a helyes diagnózis felállítását.

Dr. A. I. véleményében kifejtette, hogy még egy reggeli, a kritikus állapot kialakulását legalább egy-két órával megelőző, célzott fizikai vizsgálat is felvethette volna a meningitis gyanúját. A szakkonzulens azt is megjegyezte, hogy nem zárható ki az az elméleti lehetőség sem, hogy esetleg már az éjszakai műszak idején is lehettek meningitises jelek. A törvényszék szerint 2011. július 29-én 9 óra körül a gyermek észlelt panaszai alapján a kellő gondosság tanúsítása esetén az alperes orvosainak a gennyes agyhártyagyulladást mint lehetséges diagnózist már nevesítenie kellett volna, ehhez képest azonban csak mintegy 2 órával később kezdték meg az antibiotikus kezelést.

A törvényszék megítélése szerint a megye székhelyén, E-ben működő egyetlen kórház orvosaitól, akik olyan kórházi osztályon dolgoznak, ahol a tárgyi és a személyi feltételek ehhez adóttak, elvárható a gyermek túlélésének az esélyét lehetővé tevő diagnózis felállítása.

A perbeli esetben a helyes diagnózis felállítását megnehezítette, hogy az alperesi kórház egy másik alkalmazottja, a felnőtt fül-orr-gégészeti osztályon dolgozó nővér rossz döntést hozott, és az ügyeletes orvost nem keltette fel, ami azzal a következménnyel járt, hogy **K. K.** fizikális vizsgálata egyáltalán nem történt meg. Ez pedig azt eredményezte, hogy a gyermeket az alperesi egészségügyi szolgáltató gyermekgyógyász szakorvosa csak azt követően vizsgálta meg először, amikor már igen komoly tünetei voltak.

A törvényszék mindezek alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy ha az alperes alkalmazottai néhai **K. K.** ellátása során a kellő gondosságot tanúsították volna, akkor gyakorlati és reális esélye lett volna annak, hogy a gyermek túlélje ezt a betegséget.

A beszerzett igazságügyi pszichológus szakértő véleménye alapján a felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés összegét személyenként 3 000 000 Ft-ban állapította meg.

Az I. rendű felperes 400 946 Ft összegű, a 2011. július 29-i hazautazással kapcsolatban felmerült vagyoni kárigényét alaptalannak találta. Kifejtette, hogy amikor a szülők Írországból hazarepültek Magyarországra, akkor a gyermekük még élt, ezért ez az utazási költség a perbeli jogviszonnyal összefüggésben kárként nem értékelhető.

Alaposnak találta az I. rendű felperes 56 875 Ft összegű, a gyermek eltemettetésével kapcsolatban felmerült költségének a megtérítése iránti igényét.

A II. rendű felperes jövedelemkiesésre alapított igényét semmilyen okirattal nem támasztotta alá, ezért azt a törvényszék bizonyítottság hiányában elutasította.

A perköltségviseléssel kapcsolatos döntését az 1952. évi Pp. 81. §-ának (2) bekezdésére és 83. §-ának (1) bekezdésére alapította, és az alperest a felperesek javára személyenként 150 000 Ft ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére kötelezte.

A 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-át felhívva rendelkezett akként, hogy a felperesek teljes személyes költségmentességére és az alperes teljes személyes illetékmentességére tekintettel a kereseti illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú ítélet ellen mind a felperesek, mind az alperes fellebbezést terjesztettek elő.

Az I. rendű felperes fellebbezésében a nem vagyoni kártérítés összegének 7 000 000 Ft-ra történő felemelését és ezen tőkeösszeg után 2011. augusztus 3. napjától az alperes 1959-es Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezését, valamint az alperes felperesek 2011. július 29-i repülővel történő B-re, majd onnan 2011. augusztus 15-én **D-ba** való visszautazása 400 946 Ft összegű költségének, és annak 2011. július 29. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezését (amely az I. és II. rendű felperesek utazási költsége), a 2013. március 22-i tárgyaláson való részvétel miatt 146 457 Ft utazási költség és annak 2013. március 23. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezését, a 2014. október 6-i tárgyaláson való részvétele miatt 61 062 Ft utazási költség megfizetésére, valamint annak 2014. október 7. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezését, a 2016. április 19-i szakértői vizsgálaton való megjelenéssel kapcsolatban felmerült 158 209 Ft utazási költsége és annak 2016. április 20. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezését, továbbá 441 600 Ft magánszakértői díj megfizetésére kötelezését kérte. A javára megítélt ügyvédi munkadíjból álló perköltség 940 000 Ft-ra történő felemelését is indítványozta, amelyből 750 000 Ft az ügyvédi munkadíj és 195 000 Ft az utazási költség (300 000 Ft az elsőfokú eljárás ügyvédi díja, 150 000 Ft a másodfokú eljárás ügyvédi díja, 300 000 Ft a megismételt elsőfokú eljárás ügyvédi díja, 13 tárgyaláson való ügyvédi részvétel tárgyalásonként 15 000 Ft-tal számolva pedig összesen 195 000 Ft).

Indokolása szerint az I. rendű felperesnél gyermeke elvesztése miatt komplikált gyászreakció alakult ki, amely a törvényszék által megítélt nem vagyoni kártérítés összegében nem jelenik meg. Miután a trauma hatásai gyermeke halála napját követő naptól kezdődően folyamatosan fennállnak, ezért kérte, hogy az ítéletábla kötelezze az alperest a nem vagyoni kártérítés után késedelmi kamat megfizetésére is.

Megítélése szerint jogszerűnek minősül a 2011. július 29-i repülővel való haza-, majd visszautazásuk költsége is, ugyanis teljesen méltányolható egy szülőpártól, ha ilyen esetben azonnal hazajön Magyarországra a gyermekéhez.

Ugyancsak jogszerűnek tekintette a tárgyalásokra és a pszichológus szakértői vizsgálatra való hazarepülésüknek a költségeit is. Megjegyezte, hogy a tárgyalásokra személyes megjelenés kötelezettségével idézték, a pszichológus szakértői vizsgálaton pedig szintén személyesen kellett megjelenennie.

Miután orvosszakmai ismeretekkel nem rendelkeztek, ezért jogaik hatékonyabb érvényesülése érdekében magánszakértőhöz fordultak, amelynek a költségét és megfizetésének a tényét számlával igazolta.

A II. rendű felperes fellebbezésében a nem vagyoni kártérítés összegének 7 000 000 Ft-ra történő felemelését, valamint az alperes 600 000 Ft jövedelem-kiesés és annak 2011. november 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezését kérte.

Indokolása szerint - az I. rendű felperessel azonosan - nála is elhúzódó gyászreakció alakult ki.

Miután a trauma hatásai a gyermeke halála napját követő naptól kezdődően nála is folyamatosan fennállnak, ezért a II. rendű felperes is kérte, hogy az ítéletábla kötelezze az alperest a nem vagyoni kártérítés után késedelmi kamat megfizetésére.

Álláspontja szerint a jövedelemvesztését okiratokkal igazolta, amelyekből egyrészt megállapítható, hogy 2011-ben 8 hetet nem dolgozott, másrészt látható az évi összes munkabére. Fellebbezéséhez becsatolt egy olyan okiratot is, miszerint 2011. július 30. napja és 2011. november 1. napja táppénz-kifizetés a részére nem történt.

A III. rendű felperes fellebbezésében a nem vagyoni kártérítés összegének 7 000 000 Ft-ra történő felemelését, és a nem vagyoni kártérítés után 2011. augusztus 3. napjától törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezését kérte.

Indokolása szerint a testvére elvesztése miatti gyászfolyamat nála is elakadt, traumája a pszichéjében zárvánnyá - érintetlenül, megfogalmazhatatlanul - él tovább, ami miatt az egész lelki élete dermedt. Rögzítette, hogy őt olyan életkorban érte a trauma, ami alapvetően meghatározza azt, hogy nem képes egészséges, fiatal lányként kapcsolatok teremtésére, ami a párválasztására és a gyermekvállalásra is döntő kihatással lesz.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és elsődlegesen a felperesek keresetének a teljes elutasítását, másodlagosan a III. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegének 1 000 000 Ft-ra történő leszállítását kérte.

Indokolása szerint orvosai minden tőlük telhetőt megtettek a felperesek hozzátartozójának az életben maradása érdekében, de a néhainak nem volt reális esélye arra, hogy a gennyes agyhártyagyulladást túlélje.

Az orvosszakértői vélemények alapján hangsúlyozta, hogy az éjszakás nővér (aki egy tapasztalt OKJ-s nővér volt) észlelései alapján nem volt indokolt az ügyeletes orvos értesítése, a műtét utáni éjszaka tapasztalt igen minimális tüneteket az altatás utóhatásainak tarthatták.

Dr. B. K. igazságügyi orvosszakértő véleményéből kiemelte, hogy amennyiben gyermekgyógyász vizsgálta volna meg a gyermeket, akkor a fennálló tünetek hátterében ő is altatási szövődményt véleményezett volna.

Dr. F. F. szakértő szerint a műtét előtti gyermekgyógyászati vizsgálat szinte teljes bizonyossággal kijelenthetően nem adott volna plusz információt. A perbeli műtét elvégzése indokolt volt, és nem állt fenn kontraindikációt jelentő körülmény.

A szakértők hangsúlyozták, hogy ilyen műtét kapcsán, különösen ok-okozati viszonyban meningitis még nem történt Magyarországon, de ez még a szakirodalom szerint is extrém ritka.

Habár az alperes orvosai a gennyes agyhártyagyulladás kórisméjét kétségek nélkül nem állapították meg, ugyanis a meningitis gyanúját liquor-vétellel sem megerősíteni, sem kizárni nem tudták, tekintettel arra, hogy a beékelődés veszélye miatt a liquor-minta nyelés (a gerinccsapolás) kontraindikált volt, azonban a néhainál a tünetek jelentkezését követően mintegy 1 órával adekvát antibiotikus terápiát indítottak.

A III. rendű felperesnek megítélt nem vagyoni kártérítés összegét eltúlzottnak tartotta. Álláspontja szerint az I. és a III. rendű felperesek egymástól való elhidegülése nem elsősorban **K.** halálával, hanem a III. rendű felperes kamaszkori lélektani változásaival, valamint a külföldi élettel kapcsolatban kialakult „idegenség-érzés” felerősödésével függ össze.

Az alperesi beavatkozó mind a jogalap, mind az összecszerűség tekintetében osztotta az alperes fellebbezését. Perköltségét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján kérte megállapítani.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében - a felperesek fellebbezésével szemben - az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Kifejtette, hogy a felpereseknek **K.** halála után két gyermeke is született, amely tény a felperesek számára már biztosítja a teljes családban élés lehetőségét, valamint az anyaság és az apaság megélését.

Nem értékelhető az alperes terhére, hogy a felperesek Írorszáiban magyar nyelven nem tudnak igénybe venni pszichoterápiát, amely a pszichológus szakértő szerint enyhíthetné a gyászreakció hatásait.

Álláspontja szerint a magánszakértői vélemény elkészítésének a költsége nem hárítható át az alperesre, a magánszakértő igénybevétele indokolatlan volt.

A II. rendű felperes a jövedelemvesztésre alapított igényét csak 2017-ben terjesztette elő, amely elsődlegesen elévült, másodlagosan meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül, harmadlagosan pedig - elbírálás esetére - kidolgozatlan, nem bizonyított.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben - az alperes fellebbezésével szemben - az elsőfokú eljárásban kifejtett indokaik figyelembevétele mellett a törvényszék ítéletének a helybenhagyását indítványozták.

A II. rendű felperes kifejtette, hogy jövedelemvesztése iránti kártérítési igénye nem évült el, mert ezt az igényt már a keresetlevele is tartalmazta.

Az ítélet tábla a fellebbezéseket az 1952. évi Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és az I., II. és III. rendű felperesek fellebbezését részben alaposnak, az alperes fellebbezését pedig teljes egészében alaptalannak találta.

A törvényszék a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, megfelelő irányú és terjedelmű bizonyítást folytatott le, az abból levont jogi következtetéseivel azonban az ítélet tábla a következőkben kifejtettek miatt nem mindenben értett egyet.

I. Az alperes kártérítési felelősségének jogalapja

A felperesek keresetüket hozzátartozójuk életben maradási-gyógyulási esélyének az alperes alkalmazottai általi elvételére alapították. Álláspontjuk szerint, ha hozzátartozójukat az alperesi gyógyintézetben az elvárható gondossággal és az irányadó szakmai szabályokat betartva kezelik, akkor értékelhető esélye lett volna arra, hogy túlélje a gennyes agyhártyagyulladást.

A bírói gyakorlat következetes álláspontja szerint az életben maradási-gyógyulási esély személyhez kötődő érték, és már a minimális, de mindenképpen reális, azaz nem pusztán hipotetikus, spekulatív, hanem bizonyítási eszközzel valószínűsítetten létező, értékelhető, érdemi életben maradási-gyógyulási esély elvétele vagy csökkentése is kártérítési felelősséget alapoz meg. (Ezzel kapcsolatos okfejtést tartalmaz a Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.969/2007/5. számú, a Debreceni Ítélet tábla Pf.I.20.528/2012/5. számú, valamint a BH2012.10. és BH2009.79. szám alatt közzétett eseti döntés. Lásd továbbá: Dósa Ágnes: Az orvos kártérítési felelőssége. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010. 178-185. o.)

Esélyelvételre, esélycsökkentésre alapított kereset esetén az alperesi gyógyintézet csak akkor mentesülhet a kártérítési felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a betegnek a leghatékonyabb terápiát időben megkezdve sem lett volna reális esélye a károsodás teljes vagy részleges elkerülésére. Ha valószínűsíthető, hogy a leghatékonyabb gyógykezelési mód időben történt megválasztása és alkalmazása esetén reális esélye lett volna a károsodás elkerülésére vagy csökkenésére, úgy az alperesi gyógyintézet felelőssége megállapítható.

A felelősség szempontjából annak van jelentősége, hogy a fenyegetett állapotot gondos eljárás esetén fel lehetett volna-e ismerni, és annak alapján időben elkezdhetők volna-e azokat a kezeléseket, amelyek megakadályozták volna az egészségkárosodás/halál bekövetkezését. (A Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.24.853/1999. számú ügyben hozott határozata)

A bírói gyakorlat szerint nem az utóbb megismert orvosi adatokból visszakövetkeztetve, hanem az adott időben fennálló panaszok és vizsgálati eredmények alapján kell megállapítani, hogy a kórház orvosai a beteg ellátása során az elvárható gondossággal jártak-e el. (Lásd a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.606/2017/4. számú és a Kúria Pfv.III.20.117/2015/4. számú határozatait.)

A Legfelsőbb Bíróság az egyik ügyben kimondta, hogy az állandó és szigorú felügyelet elmaradása olyan mulasztás volt, amely miatt a beavatkozás igényének szükségességét későn észlelték, és ez rontotta a beteg életben maradási esélyét. E tekintetben az egészségügyi kisegítő személyzet esetleges mulasztása is megalapozza a kártérítési felelősséget, mert az orvos felelős az állandó felügyelet elmaradásáért. (A Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.25.204/2000/4. számú határozata)

Az igazságügyi orvosszakértők szakvéleménye szerint (e körben különös tekintettel **dr. Sz.G.** fül-orr-gégegyógyász szakorvos, igazságügyi orvosszakértő, valamint **dr.A. I.** higiénikus főorvos, a fertőző betegségek és a belgyógyászat szakorvosa mint szakkonzulensek szakvéleményeire) nem volt indoka a néhai műtétje elhalasztásának (a gyermek „taknyossága” nem volt kizáró ok, annak okaként és fenntartójaként az orrgaratmandula jelölhető meg), továbbá a néhai atópiás dermatitise, valamint a műtét előtti laborértékeiben látható, enyhén emelkedett vérsüllyedésszáma, de a szintén kismértékben emelkedett eosinofilszáma alapján sem volt indokolt a perbeli orrmandula-eltávolító műtétet antibiotikus védelemben végezni, ezért amiatt, hogy az alperes orvosa a néhain antibiotikus védelem nélkül orrgaratmandula-műtétet hajtott végre, az alperest kártérítési felelősség nem terheli.

Amint azt **dr.A. I.** higiénikus főorvos, a fertőző betegségek és a belgyógyászat szakorvosa mint szakkonzulens szakvéleménye is megállapította: a gennyes agyhártyagyulladás időfaktoros betegség. A szakkonzulens szerint ez azt jelenti, hogy a diagnózis megszületésétől vagy az alapos gyanú felmerülésétől kezdve egy órán belül be kell adni az antibiotikumot.

Dr. P. M., csecsemő- és gyermekgyógyász főorvos igazságügyi szakértő 12. sorszámu magánszakértői véleménye rögzíti, hogy az antibiotikus kezelés elkezdésének előfeltétele az észlelésen alapuló panaszosság miatt elvégzett fizikális vizsgálat, és a fizikális vizsgálat által kimutatott meningeális izgalmi jelek megléte. A meningeális izgalmi jelek megléte, illetőleg az ismételt fizikai vizsgálatnál észlelt tünetek fokozódása veti fel a meningitis gyanú-diagnózisát, ami alapján indokolt az antibiotikus kezelés elkezdése.

Dr. A. I. higiénikus főorvos, a fertőző betegségek és a belgyógyászat szakorvosa mint szakkonzulens szerint valószínűtlen, hogy a néhainál az esti vizit alkalmával végzett fizikális vizsgálat során agyhártyagyulladás jeleit vagy bármilyen fertőzőes tünetet észleltek volna, és antibiotikum indikációt találhattak volna. A szakkonzulens szerint egy esetleges esti gyermekorvosi viziten a beteg panaszait a műtét és az altatás szokásos enyhe szövődményének tartották volna.

Dr. M. A. csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos társszakértői véleménye szerint, ha az esti vizitnél diagnosztizálni lehetett volna a gennyes agyhártyagyulladás, és elkezdtek volna az antibiotikus kezelést, akkor sincs arra biztosíték, hogy a gyermek életben maradhatott volna, meggyógyult volna. Százalékos arányban nem lehet megmondani, hogy ha a néhai este vagy éjjel már kap antibiotikumot, akkor mennyivel lett volna nagyobb a túlélési, gyógyulási esélye.

A csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos szakértő megállapította, hogy a nővér rosszul döntött akkor, amikor nem hívott orvost a gyermekhez, de semmi olyat nem tapasztalt, ami arra utalt volna, hogy nem az altatás és a műtét következményei észlelhetők: éjszaka a gyermeknek nem volt láza a lázlap szerint, a fejfájás és az egy alkalommal történő hányás pedig az altatás és a műtét következménye is lehetett. Az éjszakai nővér nem látott olyan szokatlan reakciót, ami miatt orvost kellett volna hívnia. A szakértő szerint nem tudhatjuk, hogy a néhainak éjszaka voltak-e már meningeális izgalmi jelei.

Az Eütv. 77. §-ának (3) bekezdése alapján minden beteget - az ellátás igénybevételének jogcímére tekintet nélkül - az ellátásában résztvevőktől elvárható gondossággal, valamint a szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek betartásával kell ellátni.

Az Eütv. 126. §-ának (2) bekezdése értelmében az orvos - feltéve, ha szakmai kompetenciája és felkészültsége alapján erre jogosult - a hozzá forduló beteget megvizsgálja. A vizsgálat megállapításaitól függően a beteget ellátja, vagy - a megfelelő tárgyi és személyi feltételek hiánya esetén - a megfelelő feltételekkel rendelkező orvoshoz, illetve egészségügyi szolgáltatóhoz irányítja.

Ugyanezen szakasz (3) bekezdése szerint a beteg vizsgálata kiterjed a kezelőorvos tudomására jutott valamennyi panaszra, a kórelőzményre és a beteg gyógyulását befolyásoló egyéni körülmények feltárására.

Ugyanezen szakasz (5) bekezdése alapján az orvosi szakképzettséggel nem rendelkező egészségügyi dolgozó a hozzá forduló beteg vizsgálatáról kompetenciájának keretei között saját maga, illetőleg, ha az kompetenciájának kereteit meghaladja, az erre jogosult orvos értesítése útján gondoskodik. Ez utóbbi esetben azonban, ha a beteg állapota azt szükségessé teszi, az orvos megérkezéséig elvégzi mindazokat a beavatkozásokat, amelyek nyújtására szakmai kompetenciája és felkészültsége alapján jogosult.

Az Egészségügyi Minisztérium krónikus középfülgyulladás kezelésével kapcsolatban kiadott, a perbeli egészségügyi ellátás idején hatályos szakmai protokolljának III/4. pontja szerint orrmandula műtétnél a gyermekgyógyászati vizsgálat a műtéti előkészítés része. A III/5. pont a posztoperatív szak teendői között - egyebek mellett - rögzíti, hogy éles fájdalom a műtétet követő napokon komplikációra utaló jel, zavartalan sebgyógyulás mellett nem észlelhető, továbbá a betegnek egyéni elbírálás alapján antibiotikum adható (láz, fájdalom esetén). [12.P.20.231/2012/6/A/1. szám]

Az ítélet táblája álláspontja szerint a perbeli adatok alapján nem állapítható meg, hogy a gyermeknél legkorábban mikor jelentkeztek a meningitis tünetei (legkorábban mikor voltak meningeális izgalmi jelei), az azonban tény, hogy az alperes orvosai (különös tekintettel a gyermekgyógyász szakorvosra) a gyermeket fizikálisan sem 2018. július 28-án a műtét után, sem 2018. július 28-án éjszaka (az akkor jelentkező panaszai ellenére), sem 2018. július 29-én a reggeli vizit alkalmával nem vizsgálták meg.

Sem az orvos betegre való „ránézése” (dr. F-né dr. R. É. tanú vallomása - 12.P.20.231/2012/15. számú tárgyalási jegyzőkönyv 8. oldalának 3. bekezdése), sem a nagyszülő mint laikus hozzátartozó általi észlelés nem pótolhatja a fizikális vizsgálatot.

Az ítéltábla szerint az orvosszakértők pusztán feltételezik, hogy ha a gyermeket a műtét után megvizsgálta volna egy gyermekorvos, akkor a gyermek panaszait a műtét és az altatás szokásos enyhe szövődményének tartották volna, mert a fejfájás és az egy alkalommal történő hányás az altatás és a műtét következménye is lehet, de azzal, hogy az alperes orvosa(i) nem vizsgálták meg fizikálisan a gyermeket, és az egészségügyi dokumentációjában nem rögzítették a vizsgálat megállapításait (különös tekintettel arra is, hogy a tarkókötöttséget ránézésre nem lehet felismerni, az csak vizsgálattal állapítható meg, amely vizsgálat elvégzése egy nővértől nem elvárható), utólag - vizsgálat és arról készült dokumentáció hiányában - már nem lehet megállapítani, hogy a gyermek a 2011. július 28-i mandulaműtétjétől a 2011. július 29-i reggel 9 óra körüli orvos általi fizikális megvizsgálásáig pontosan milyen egészségi állapotban volt, neki milyen orvos által észlelt panaszai voltak.

Habár a gennyes agyhártyagyulladás kimenetele szakszerű orvosi beavatkozás ellenére is lehet halálos, továbbá a gyógyulása lehet szövődménymentes és szövődményes (az agyhártyagyulladás kb. 40 %-os maradványtünetekkel járó kórkép), ám korai antibiotikus kezeléssel a halálozás 8-10 %-ra csökkenthető, ami reális életben maradási esélynek tekinthető.

Az ítéltábla álláspontja szerint az alperes orvosai (különös tekintettel a gyermekgyógyász szakorvosra) egyrészt azzal, hogy a néhait 2011. július 28-án az orrandula-eltávolító műtétje után, majd a panaszai miatt, de általában az egészségi állapotát ellenőrizendő 2011. július 28-án éjszaka, valamint 2011. július 29-én reggel a vizit alkalmával fizikálisan nem vizsgálták meg, másrészt azzal, hogy orvosaiban - a néhai tünetei ellenére - 2011. július 29-én délelőtt 9 órakor még gyanú-diagnózisként sem merült fel a gennyes agyhártyagyulladás, harmadrészt pedig azzal, hogy a néhai adekvát antibiotikus kezelését csak 2011. július 29-én délelőtt 10 óra 45 perc - 11 óra 00 perc körül kezdték meg, a néhait megfosztották attól az esélytől, hogy a gennyes agyhártyagyulladást túlélje.

II. A felpereseket ért immateriális sérelem, a nekik járó nem vagyoni kártérítés összege

A felpereseknek a perbeli káresemény miatt sérült a családi élethez való joguk.

Az I. és II. rendű felpereseket a gyermek, a III. rendű felperest a testvér által betöltött családi szerep megszűnésével ún. hozzátartozói nem vagyoni kártérítéssel kompenzálendő immateriális hátrányok érték.

Az ítéltábla megjegyzi, hogy az I. és II. rendű felpereseknek a perbeli káreseményt követően ugyan két gyermeke is született, ez a tény azonban az alperesi érveléstől eltérően nem jelenti azt, hogy a felperesi családnak ne sérült volna a családban éléshez való joga, a család ugyanis nem a családtagok (hozzátartozók) „számszaki összessége”, hanem tagjainak biztonságot és támaszt nyújtó közössége, amelyben egy szeretett személy (gyermek, testvér) elvesztése krízist okoz.

A krízist, traumát látszólag erős lélekkel feldolgozni képes személy ugyanúgy megküzd a traumával, mint aki gyengeséget mutat, így a következmények eltérése nem feltétlenül

tükrözi vissza az elszenvedett veszteségeket. A hozzátartozó halála miatti megrázkódtatás a hozzátartozó pszichéjében fejt ki azt a hatást, amellyel végső soron meg kell küzdenie, és a feszültség (stressz) kényszerű leküzdésére fordított, emiatt másra nem használható energia valósítja meg azt a sérelemből fakadó eszmei hátrányt, amelynek ellensúlyozására a nem vagyoni kártérítés szolgál, hiszen jogsértés hiányában a sérelmet szenvedett személy a sérelem súlyától függően mozgósított energiáit értelemszerűen a korábban kialakított életének további szabad kibontakoztatására fordíthatta volna (lásd a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.984/2014/7-I. számú eseti döntését).

A felpereseknek a családi élethez fűződő joguk mellett sérült a lelki egészséghez fűződő személyiségi joguk is.

Dr. Sz. B. igazságügyi pszichológus szakértő véleménye szerint mindhárom felperes esetében megállapítható, hogy **K.** elvesztése súlyos traumatizációt jelentett a számukra.

Az I. rendű felperes pszichés állapotában feldolgozatlan, jelentős érzelmi megterhelés, traumatizáció háttérén kialakult szorongásos-depressziós tünetek észlelhetők, amit kontrollálni, kifelé fedni igyekszik. Állapota tükrözi a súlyos pszichotraumát követő prolongált (elhúzódó) gyászfolyamat) pszichés lenyomatát.

A II. rendű felperes pszichés állapotára súlyos érzelmi veszteséget, traumát követő poszttraumás állapotnak, prolongált gyászfolyamatnak megfeleltethető szorongásos-depressziós állapot, érzelmi, hangulati labilitás, csökkent feszültségtűrő-képesség, aktivitáscsökkenés, az örömforrások beszűkülése, lendületvesztett állapot, izolációs tendencia jellemző.

A szülők oldalán segítik a veszteség feldolgozását a családba érkezett kisgyermek, de azt nehezíti az önvád érzése, hogy miért engedték egyáltalán a gyermeket megműttetni, hiszen az esetleg elkerülhető is lehetett volna, továbbá az is, hogy ők mint szülők nem voltak a gyermekük mellett.

Az is nehezíti **K.** halálának a feldolgozását, hogy halála teljesen váratlanul következett be, egy egyszerű, rutinműtétnek gondolt beavatkozást követően.

A III. rendű felperes esetében személyiségfejlődési elakadás, az érzelmi fejlődés sérülése regisztrálható, amelynek háttérében súlyos érzelmi veszteség, feldolgozatlan trauma hatása észlelhető.

Édesapja és nevelőanyja súlyos gyásza miatt a veszteség feldolgozásában tőlük nem kaphatott segítséget, más fizikailag/érzelmileg elérhető rokonai nem voltak a hétköznapiakban, ebben a nehéz helyzetben érzelmileg tartósan magára maradt. Az édesanyjával való kapcsolat szerencsétlen alakulása után most úgy érzi, érzelmileg az édesapjával is eltávolodtak egymástól, ami testvére halálát követően egy újabb nagy veszteség a számára.

Az ítéltábla álláspontja szerint a felpereseket nemcsak a családi élethez (családban éléshez) fűződő személyiségi joguk, hanem a lelki egészséghez fűződő személyiségi joguk megsértése miatt is immateriális, nem vagyoni kártérítéssel kompenzándó hátrány érte, ugyanis a felpereseknek súlyos traumatizációt jelentett **K.** elvesztése, amely traumának a hatásai a személyiségszerkezetükön és a pszichés állapotukon a pszichológus szakértői vélemény készítésekor, a káresemény után öt év elteltével is észlelhetők voltak.

Az igazságügyi pszichológus szakértő az I. és II. rendű felpereseknél elhúzódó gyászreakciót, a III. rendű felperesnél pedig a traumára visszavezethető tartós érzelmi magára hagyatottságot is megállapított, így a többes személyiségi jogi jogsérelemnek a nekik járó nem vagyoni kártérítés összegében is meg kell jelenniük.

A III. rendű felperes esetében kétségtelenül nem értékelhetőek az alperes terhére a kamaszkorral együttjáró lélektani változások, ahogy az a tény sem, hogy a felperesi család Írországból él, a III. rendű felperes vonatkozásában azonban a pszichológus szakértő a tartós érzelmi magára hagyatottságot a perbeli káreseményre, a III. rendű felperes testvérének az elvesztésére visszavezethetőnek tartotta.

Az ítélet tábla az alperesi fellebbezéssel összefüggésben rögzíti, hogy sem a károsult, sem a károsult hozzátartozója nem kötelezhető pszichoterápia igénybevételére, annak elmulasztása a felperesi oldalon nem értékelhető az 1959-es Ptk. 340. §-ának (1) bekezdésében írt kárenyhítési kötelezettség elmulasztásaként.

A károsult, illetőleg a károsult hozzátartozója önrendelkezési joga keretében eldöntheti, hogy kíván-e pszichoterápiát igénybe venni, avagy sem (éppen úgy, ahogy a dologi kár elszenvedője is dönthet úgy, hogy a neki megítélt javítási költséget nem fordítja a károsodott dolog megjavíttatására, ám az a költség kártérítésként attól még neki megtérítendő). Egyebekben, ha a károsult, illetőleg a hozzátartozója pszichoterápiát venne igénybe - amely egy évekig tartó folyamat -, annak költségét kártérítésként igényelhetné a károkozótól (illetőleg a kár megtérítésre kötelezhető személytől).

Habár az ún. hozzátartozói nem vagyoni kártérítés mértékének a megállapításához nem adható objektív zsinórmérték, meghatározásának a legfőbb szempontja ugyanis mindig a konkrét, individualizált felperes(ek) által elszenvedett immateriális sérelem, s annak a felperes(ek)re gyakorolt hatása, az összecszerülés meghatározása során azonban kiindulópontul szolgálhatnak a bíróságok perbelivel azonos időpontú káreseményt elbíró, hasonló tényállású ügyben hozott eseti döntései.

A Kúria 2013-ban hozott, Pfv.III.20.987/2012/4. számú határozatával hatályában fenntartotta azt a jogerős ítéletet, amelyben a bíróság egy 2004-ben oxigénhiányos állapotban született és 2006-ban elhunyt gyermek édesanyjának saját jogon 5 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait, édesapjának pedig 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait ítélte meg.

A Kúria 2015-ben hozott, Pfv.III.21.087/2014/7. számú határozatával hatályában fenntartotta azt a jogerős ítéletet, amelyben a bíróság egy 2005-ben súlyos agykárosodással született és 2009-ben elhunyt gyermek szüleinek saját jogon, személyenként 6 500 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait, testvérének pedig 4 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait ítélte meg.

A Kúria 2018-ban hozott, Pfv.III.21.072/2017/5. számú határozatával hatályában fenntartotta azt a jogerős ítéletet, amelyben a bíróság egy 2005-ben született és 2008-ban egy orrgaratmandula műtét után 6 hónapig fennállt folyamatos mélykóma állapotot követően 2009-ben elhunyt gyermek elhúzódó gyászreakciót mutató édesanyjának 6 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és annak késedelmi kamatait, a néhaival életvitelszerűen nem együttélő édesapjának 2 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és annak késedelmi kamatait, féltestvérének pedig 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és annak késedelmi kamatait ítélte meg.

Az ítélet tábla álláspontja szerint az I. és II. rendű felpereseket ért immateriális sérelmek kompenzálásához - figyelemmel a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat indokolásában rögzített mértéktartás követelményére és a fentebb hivatkozott eseti döntésekben megítélt nem vagyoni kártérítési összegekre is - személyenként 5 000 000 Ft, a III. rendű felperest ért

nem vagyoni sérelem kompenzálásához 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés szükséges, de egyben elégséges mértékű, ezért az ítéltábla az I. és II. rendű felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés összegét személyenként 5 000 000 Ft-ra felemelte, a III. rendű felperes esetében pedig sem a neki járó nem vagyoni kártérítés felemelésére, sem annak leszállására nem látott lehetőséget.

Az ítéltábla rögzíti, hogy a felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés összegszerűsége körében azt is értékelnie kellett, hogy a néhai életben maradása nem jelentette volna a teljes gyógyulását, ugyanis a gennyes agyhártyagyulladás kb. 40 % körüli maradványtünetekkel járó kórkép.

III. A felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés utáni késedelmi kamat

Az 1959-es Ptk. 360. §-ának (1) bekezdése értelmében a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint a kárért felelős személy helyzetére a szerződés teljesítésében késedelmes kötelezettre irányadó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A kártérítés tőkeösszege után késedelmi kamat megfizetésére is irányuló kereset esetén a bíróság az 1952. évi Pp. 206. §-ának (3) bekezdés alapján szabad mérlegeléssel dönthet abban a kérdésben, hogy a károsultnak járó nem vagyoni kártérítést a káresemény bekövetkezésekor avagy az ítélet meghozatalakor ár- és értékviszonyok alapján ítéli-e meg, ugyanis a kártérítést és a késedelmi kamatot együtt vizsgálva dönthető csak el, hogy a megítélt összeg alkalmas-e a teljes reparációra. (Lásd e körben az EBH2007.1694. szám alatt közzétett elvi bírósági határozatot.)

Amennyiben a bíróság álláspontja szerint a teljes reparáció elvének az elbíráláskori értékviszonyok figyelembevétele mellett megállapított nem vagyoni kártérítés felel meg, akkor a kártérítési összeg után késedelmi kamat nem állapítható meg, ez esetben a bíróságnak döntését e körben külön is indokolnia kell. (Ezzel kapcsolatos okfejtést tartalmaz az EBH2009.2041. szám alatt közzétett elvi bírósági határozat.)

A törvényszék a felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés összegét az ítélete meghozatala idején érvényes ár- és értékviszonyok alapulvétele mellett határozta meg, ezért az alperest a felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés tőkeösszege után nem kötelezte késedelmi kamat megfizetésére.

Az ítéltábla ezzel a döntésével nem értett egyet.

Amint azt a törvényszék által is felhívott EBH2009.2041. számú eseti döntés is kifejti: az 1959-es Ptk. 355. §-ában foglalt rendelkezések és ehhez kapcsolódóan az 1959-es Ptk. 360. §-ának (1) és (2) bekezdéseiben, valamint az 1959-es Ptk. 301. §-ában írt szabályok azt a célt szolgálják, hogy a károsult olyan helyzetbe kerüljön, mint amilyenben akkor lett volna, ha a károsodás nem következik be. A késedelmi kamat megítélése azonban nem hozza feltétlenül abba a helyzetbe a károsultat, amilyenben a károsodás bekövetkezte előtt volt, ezért az ítélkezési gyakorlat - reparációs célból - lehetőséget teremt arra, hogy ha a károkozás, illetőleg az elbírálás idején irányadó ár- és értékviszonyokban olyan jelentős eltérés mutatkozik, amely miatt a kártérítés a reparációs célt nem szolgálja, a bíróság - kellő indokok alapján - az időközben bekövetkezett ár- és értékviszonyok változását kifejező, az elbírálás idején érvényesülő értékviszonyok alapulvételével határozza meg az 1959-es Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése szerinti sajátos cél kielégítését szolgáló nem vagyoni kártérítés összegét. Arra azonban sem a jogszabály, sem az

ítélkezési gyakorlat nem ad lehetőséget, hogy a bíróság az említett méltányolható érdek nélkül késedelmi kamat nélkül határozza meg a nem vagyoni kártérítés összegét.

Az ítélet tábla álláspontja szerint a perbeli esetben a teljes reparáció elvét az alperes késedelmi kamat megfizetésére történő kötelezése szolgálja, ezért az ítélet tábla az alperest a felpereseknek megítélt nem vagyoni kártérítés tőkeösszegei után késedelmi kamat megfizetésére kötelezte.

A Polgári Törvénykönyv hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet 4. §-ának (3) bekezdése alapján a késedelemnek a jogkövetkezményei csak a határidő utolsó napjának elteltével állnak be.

E jogszabályi rendelkezések egybevetéséből következően a perbeli esetben a késedelmi kamatfizetés kezdődőpontja a néhai halálát követő nap, azaz 2011. augusztus 4. napja.

Az ítélet tábla a kamatszámítás módjával kapcsolatban - miután az 1959-es Ptk. 301. §-ának (1) bekezdését 2013. július 1. napjával módosító 2013. évi XXXIV. törvény nem tartalmaz átmeneti rendelkezéseket, ezért - a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. §-a (1) bekezdése a) pontjának I. fordulatóban írtakból indult ki, miszerint valamely jogszabályi rendelkezést - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a hatálybalépését követően keletkezett tényekre kell alkalmazni.

Miután a késedelem nem folyamat, hanem minden nap újra és újra bekövetkező, jogviszonyt alakító önálló jogi tény, amely nem szükségszerű következménye a fizetési kötelezettséget keletkeztető jogviszonynak, ezért a döntő nem a jogviszony keletkezésének, hanem a késedelemnek (kamatfizetés esedékességének) az időpontja.

Ebből következően az alperes a felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés tőkeösszegei után 2011. augusztus 4. napjától kezdődően 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1. napjától pedig - a kifizetés napjáig - a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot köteles fizetni a felpereseknek.

IV. Az I. és II. rendű felperesek vagyoni kártérítés iránti igénye

Az ítélet tábla rögzíti, hogy az I. és II. rendű felperesek bírósági tárgyalásokra, valamint pszichológus szakértői vizsgálatra való utazásával, valamint a magánszakértői vélemény elkészítésével kapcsolatban felmerült költsége az 1952. évi Pp. 75. §-ának (1) bekezdése és (3) bekezdésének második mondata értelmében perköltségként érvényesíthető, ezért ezekre a tételekre az ítélet tábla ítélete perköltséggel kapcsolatos indokolásrészében tér ki.

Az 1959-es Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése értelmében a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni- és nem vagyoni kárát megtéríteni.

Ugyanezen szakasz (4) bekezdése szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

1. A hamvasztás költsége

A törvényszék helyesen döntött akkor, amikor az alperest az I. és II. rendű felperesek gyermekének az eltemetetésével kapcsolatban felmerült, a 12.P.20.231/2012/1/F/2. szám alatt csatolt számlával igazolt, 56 875 Ft összegű költség megfizetésére kötelezte.

Az ítéltábla álláspontja szerint ennek a költségnek a felmerülése okozati összefüggésben áll az alperes perbeli károkozó magatartásával, nevezetesen azzal, hogy az alperes a fentebb részletezett mulasztásaival megfosztotta az I. és II. rendű felperesek gyermekét attól az esélytől, hogy a gennyes agyhártyagyulladás túlélje. E tényre tekintettel megtéríteni tartozik a néhai hamvasztásával kapcsolatban felmerült, számlával igazolt költséget.

2. Az I. rendű felperes által érvényesített, a 2011. július 29-i, repülővel D-ből B-re, majd 2011. augusztus 15-én B-ről D-ba való visszautazás költsége

A törvényszék ezt a költséget azért nem térítette meg az I. rendű felperesnek, mert annak felmerülésekor a néhai még élt. Megítélése szerint nem hozható kizárólagos okozati összefüggésbe a gyermek halálával a szülők azon döntése, hogy repülővel hazautaztak Magyarországra.

Az ítéltábla ezt az érvelést nem osztotta, álláspontja szerint ugyanis a szülők a gyermekük halálának a ténye, illetőleg a temetés megszervezése és a gyermek eltemetése miatt nyilvánvalóan hazautaztak volna Magyarországra, ezért nincs jelentősége annak, hogy a gyermek még élt, amikor a szülők elindultak Írországból Magyarországra.

Az ítéltábla szerint a károsult hozzátartozói a néhai eltemetetésével, valamint a temetés megszervezése és lebonyolítása miatt a külföldről Magyarországra és vissza külföldre történő utazással kapcsolatban felmerült költségeiket jogszerűen érvényesíthetik.

Az ítéltábla az összegszerűség körében elfogadta az I. és II. rendű felperesek által 12.P.20.231/2012/1/F/3 - 1/F/5. szám alatt csatolt, kinyomtatott repülőjegy-foglalás igazolásokat, és az alperest ezen a címén az I. rendű felperes fellebbezésében írt összegtől eltérően 381 795 Ft, az I. és II. rendű felperesi szülők oldalán felmerült indokolt költség megtérítésére kötelezte. Az eltérés indoka az, hogy a becsatolt okirat szerint a 2011. július 29-én megváltott repülőjegy 394,89 EUR-ba került, ami az aznapi, 270,2 Ft/EUR MNB középárfolyammal számolva 213 398 Ft-ot jelent, a 2011. augusztus 15-i visszaútert pedig 168 396 Ft-ot fizettek.

Az ítéltábla rögzíti, hogy az I. és II. rendű felperesek a keresetükben ezt a költséget még személyenként érvényesítették, azonban a keresetmódosításukban, illetőleg a fellebbezésükben már csak az I. rendű felperes kérte megtéríttetni mindkettejük utazási költségét 2 X 200 473 Ft-ban, amelyet az ítéltábla - figyelemmel egyrészt arra, hogy a foglalást a becsatolt igazolás tanúsága szerint az I. rendű felperes intézte, másrészt pedig arra, hogy mindkét szülő ténszerűen haza- és visszautazott - az I. rendű felperes részére is megtéríthetőnek tartott.

Az ítéltábla ezen tőkeösszeg után 2011. augusztus 4. napjától kezdődően kötelezte az alperest az 1959-es Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamat megfizetésére.

3. A II. rendű felperes által érvényesített keresetveszteség

Az 1959-es Ptk. 355. §-ának (4) bekezdésében rögzített elmaradt vagyoni előny körébe tartozik a keresetveszteség vagy jövedelemveszteség.

A II. rendű felperes 2011. július 29. napjától előbb 6 hét (12.P.20.485/2017/9. számú jegyzőkönyv 2. oldal 8-11. bekezdése), majd 8 hét időtartamra (12.P.20.485/2017/10/F/1. számú beadvány) összesen 600 000 Ft összegű jövedelemveszteség iránti kártérítési igényt érvényesített, amelyet arra alapított, hogy gyermeke halála után 2 hónapig munkaképtelen állapotban volt.

Az alperes fellebbezési érvelésétől eltérően a II. rendű felperes ezt a kárigényét a 2011. augusztus 4-i káreseményhez képest már a 2012. július 13. napján benyújtott keresetlevelében is előterjesztette (12.P.20.231/2012/1. számú keresetlevél 4. oldalának II. pontja), majd annak összegét később módosította, s azt végül 600 000 Ft-ra felemelt összegben tartotta fenn.

Az 1959-es Ptk. 327. §-a (1) bekezdésének II. fordulata szerint a követelés bírósági úton való érvényesítése megszakítja az elévülést.

Az 1952. évi Pp. 2011. március 1. napjától hatályos 146/A. §-ának (1) bekezdése kizárólag kötelező jogi képviselő esetében mondta ki azt, hogy az általános szabályoktól (146. §) eltérően a felperes a keresetét - a (2)-(4) bekezdésben foglalt kivétellel - az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül változtathatja meg.

A perbeli esetben a pertárgyérték 22 057 821 Ft volt, amely 30 000 000 Ft alatti, tehát az elsőfokú eljárásban az 1952. évi Pp. 73/A. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján nem volt kötelező a jogi képviselő, ezért a keresetváltoztatás tilalmára vonatkozó szabály sem volt alkalmazandó.

A törvényszék ezt a II. rendű felperesi kárigényt a bizonyítottság hiánya miatt utasította el. Az ítéletábra ezt a kárigényt részben bizonyítottnak találta.

A II. rendű felperes 2011-ben **D-ban**, a **X Hotelben** dolgozott, a 12.P.20.485/2017/10. szám alatt csatolt, P60-as igazolása szerint (amelyet a munkavállaló éves bérének és az azt terhelő levonásoknak az igazolása céljából adnak ki) 2011-ben 43 hetet dolgozott, és heti átlagban bruttó 251 EUR-t keresett.

A fellebbezéséhez csatolt okirat szerint 2011. július 29. napjától 2011. szeptember 30. napjáig táppénzes ellátásban nem részesült.

Az ítéletábra álláspontja szerint a II. rendű felperes által csatolt okirati bizonyítékokból az állapítható meg, hogy a II. rendű felperes 2011. július 29. napjától 2011. augusztus 15. napjáig, tehát 18 napig Magyarországon tartózkodott, amely időszak alatt napi bruttó 35,857 EUR jövedelemtől esett el, ez az akkor aktuális 278 Ft/EUR középárfolyammal számolva 179 428 Ft összegű bizonyítottan elfogadható keresetveszteséget jelentett a II. rendű felperes oldalán, amelynek a megfizetésére az alperes köteles.

Miután a II. rendű felperes a fellebbezésében ezen tőkeösszeg után 2011. november 1. napjától kezdődően kérte az alperes késedelmi kamat megfizetésére kötelezését, amely a 18 napos időintervallumra figyelemmel középarányos időponttól, azaz 2011. augusztus 9. napjától kezdődően lenne neki megítélhető, ezért a fellebbezési kérelemhez kötöttség miatt (amely a kamattal kapcsolatban azt jelenti, hogy a bíróság csak a kérelemben írt kezdőidőponttól vagy attól későbbi időponttól kezdődően kötelezheti az ellenérdekű felet kamatfizetésre) az ítéletábra a keresetveszteség tőkeösszege után az alperest nem kötelezhette késedelmi kamat megfizetésére.

I. Az elsőfokú perköltség összege

1. A bíróság által kirendelt igazságügyi pszichológus szakértő általi vizsgálaton való megjelenéssel kapcsolatban felmerült utazási költség

Az ítéltábla álláspontja szerint ez a költség az 1952. évi Pp. 75. §-ának (1) bekezdésébe tartozó, a bizonyítással kapcsolatban felmerült költség, amelyet a pervesztes fél megtéríteni tartozik a pernyertes fél részére.

A felperesek 12.P.20.229/2016/58. szám alatt igazolták, hogy - helyesen nem 2016. április 19-én, hanem a foglalás-igazolásból, valamint a szakvéleményből megállapíthatóan - 2016. május 3-án hazautaztak Magyarországra, majd 2016. május 7-én visszautaztak **D-ba**, amelynek a költsége 518,72 EUR volt, ami 2011. május 3-i MNB középárfolyammal, azaz 311,3 Ft/EUR-val számolva 161 477,5 Ft lenne, ám az I. rendű felperes 158 209 Ft megtérítését kérte, ezért az ítéltábla a fellebbezéshez kötöttség miatt ezt az összeget fogadta el, és tartotta megtéríthetőnek.

2. A felperesek 2013. március 28-i és a 2014. október 16-i tárgyalásra való utazásának költsége

Az 1952. évi Pp. 75. §-ának (3) bekezdése értelmében a meghatalmazott által képviselt fél igényt tarthat az útiköltség megtérítésére abban az esetben, ha a tárgyaláson a bíróságnak személyes megjelenésre szóló idézése folytán jelent meg.

A törvényszék a felpereseket a 2013. március 28-i és a 2014. október 16-i tárgyalásokra 104. számú mintán, nem személyes megjelenési kötelezettséggel idézte, ugyanakkor a perben szükséges volt a részletes személyes meghallgatásuk, amelyet a törvényszék a 2013. március 28-án megtartott tárgyaláson fogatosított, ezért az erre a tárgyalásra való 2013. március 26-i hazautazásuk 12.P.20.229/2016/58/F/4. szám alatt csatolt okirattal igazolt, 228,57 EUR (a 2013. március 26-i MNB középárfolyamot figyelembe véve, 305,94 Ft/EUR-val számolva), azaz 69 929 Ft, valamint a 2013. március 30-i Írországra való visszautazásuk 69 005 Ft összegű költségét, mindösszesen 138 934 Ft-ot perköltségként érvényesíthető.

A törvényszék a 2014. október 16-i tárgyalásra nem személyes megjelenési kötelezettséggel idézte az ott megjelent I. rendű felperest, aki ezen a tárgyaláson a per eldöntése szempontjából lényeges tény, körülményt nem adott elő, s miután a személyes meghallgatását a törvényszék 2013. március 28-án már fogatosította, ezért az I. rendű felperes e tárgyaláson való megjelenésével kapcsolatban felmerült útiköltség iránti igényét az ítéltábla alaptalannak tartotta.

3. Dr. P. M. igazságügyi orvosszakértő mint magánszakértő véleményének az elkészítésével kapcsolatban felmerült költség

Az ítéltábla álláspontja szerint, amennyiben a fél a per eldöntését elősegítő, az ítélezés alapjául elfogadhatónak tartható magánszakértői véleményt terjeszt elő, úgy az annak elkészítésével kapcsolatban felmerült, számlával igazolt költség az 1952. évi Pp. 75. §-ának (1) bekezdése alapján perköltségként érvényesíthető.

Az I. rendű felperes által 12.P.20.229/2016/58. szám alatt csatolt számlák tanúsága szerint az I. rendű felperes mindösszesen 441 600 Ft-ot fizetett ki **dr. P. P.** igazságügyi orvosszakértőnek mint magánszakértőnek, amelyet perköltségként érvényesíthet.

4. A felperesek képviselő ügyvéd munkadíja és útiköltség iránti igénye, valamint az alperest és az alperesi beavatkozót képviselő ügyvéd munkadíja

Az ítéltábla az elsőfokú eljárásban a felperes jogi képviselőjének járó ügyvédi munkadíj összegét a

3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjai alapján 830 000 Ft-ban (nem vagyoni kártérítés) + 52 891 Ft-ban (vagyoni kártérítés), az alperes oldalán ugyanezen jogszabályhelyek alapján 861 735 Ft-ban, az alperesi beavatkozó oldalán felmerült ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (6) bekezdése alapján - a kifejtett munkával arányosan - 140 000 Ft-ban állapította meg.

A felpereseket képviselő ügyvéd V-ből E-be utazva részt vett a 2012. október 4-i, a 2012. november 29-i, a 2013. március 28-i, a 2013. május 16-i, a 2013. június 13-i, a 2013. szeptember 10-i, a 2014. október 16-i, a 2014. december 4-i, a 2015. január 27-i, K-ról E-be utazva pedig részt vett a 2015. március 4-i, a 2015. április 2-i és a 2016. február 18-i tárgyalásokon, amelyekkel kapcsolatban 15 000 Ft/tárgyalás útiköltség iránti igényt érvényesített.

Az ítéltábla a V-ből E-be és onnan vissza V-be történő utazással kapcsolatban (amely közúton 2 X 270 km) nem tartotta eltűzottnak a 15 000 Ft/alkalom útiköltséget, azonban a K-ról E-be és onnan vissza K-ra történő utazással kapcsolatban (amely közúton 2 X 97 km) a felperesek képviselőjének útiköltségét alkalmanként 7000 Ft-ban tartotta indokoltnak megállapítani.

Az ítéltábla a felpereseket képviselő ügyvéd oldalán mindösszesen 156 000 Ft útiköltséget tartott felszámíthatónak.

A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.580/2015/7. számú végzésében a felperesek javára 300 000 Ft, az alperes javára 225 000 Ft, az alperesi beavatkozó javára pedig 100 000 Ft ügyvédi munkadíjból álló perköltséget állapított meg.

5. A kirendelt szakértők díjainak összege és a kereseti illeték

A perben mindösszesen 738 680 Ft összegű szakértői díj és 1 323 469 Ft kereseti illeték merült fel.

Az ítéltábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és az alperes által az I. rendű és a II. rendű felpereseknek fizetendő nem vagyoni kártérítés tökeösszegét személyenként 5 000 000 Ft-ra felemelte, és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 5 056 875 Ft, a II. rendű felperesnek 5 000 000 Ft, a III. rendű felperesnek pedig 3 000 000 Ft töke után 2011. augusztus 4. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 381 795 Ft tőkét, és annak 2011. augusztus 4. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, továbbá kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a II. rendű felperesnek 179 428 Ft tőkét.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásra tekintettel a felperesi oldal pernyertességi-pervesztességi aránya 62 % - 38 % -ra módosult, ezért az ítéltábla az elsőfokú eljárásban

az I., II. és III. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak járó elsőfokú perköltség összegét 1 268 034 Ft-ra, az alperes által az Egri Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására az államnak megtérítendő előlegezett költség összegét pedig 457 982 Ft-ra felemelte. Megállapította, hogy 280 698 Ft állam által előlegezett költséget (szakértői díjat), valamint 1 323 469 Ft kereseti illetéket az állam visel.

Az ítélet tábla a felpereseknek mint együttes jogosultaknak járó perköltség vonatkozásában a nem vagyoni kártérítés tekintetében alkalmazhatónak tartotta az 1952. évi Pp. 81. §-ának (2) bekezdését, ugyanis az ítélet tábla a kértnél kevesebbet ítelt meg, de a felperesek igénye nem volt nyilvánvalóan eltúlzott, ezért a 158 209 Ft összegű, a pszichológus szakértői vizsgálatra és a 138 934 Ft összegű, a 2013. március 28-i tárgyalásra való utazás költsége, a magánszakértői vélemény elkészítésével kapcsolatban felmerült 441 600 Ft összegű költség, valamint a felperesi képviselő 156 000 Ft összegű utazási költsége, és az ítélet tábla hatályon kívül helyező végzésében a felperesek oldalán megállapított 300 000 Ft perköltség, továbbá a nem vagyoni kártérítés iránti igényre eső ügyvédi munkadíj (830 000 Ft) 62 %-ának, azaz 1 255 341 Ft-nak a megfizetésére az alperest kötelezte.

A vagyoni kártérítés iránti igény (400 946 Ft összegű útiköltség, 58 875 Ft hamvasztási költség, 600 000 Ft jövedelemveszteség) tekintetében az 1952. évi Pp. 81. §-ának (1) bekezdését alkalmazva a felpereseket 12 693 Ft ügyvédi munkadíjból álló perköltség illeti meg.

A felpereseknek járó elsőfokú perköltség összege összesen 1 268 034 Ft.

A felperesek ugyan egyszerű pertársak voltak, azonban perbeli érdekeltségeik között nem volt jelentékenyebb eltérés (az I. rendű felperes érdekeltsége a 22 057 821 Ft össz-pertárgyértékből 33,8 %-os, a II. rendű felperesé 34,5 %-os, a III. rendű felperesé pedig 31,7 %-os volt, ami közel azonosnak tekinthető), ezért az ítélet tábla a perköltség megfizetésével kapcsolatos döntése során nem alkalmazta 1952. évi Pp. 82. §-ának (2) bekezdését, hanem az alperest a felperesek mint együttes jogosultak javára az 1952. évi Pp. 81. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte perköltség megfizetésére.

I. Másodfokú perköltség

A felperesek fellebbezésében vitatott pertárgyérték 13 000 946 Ft, az alperesi fellebbezésben vitatott pertárgyérték 8 056 875 Ft volt.

A felperesek fellebbezése 35 %-ban bizonyult eredményesnek, 65 %-ban pedig eredménytelennek, az alperes fellebbezése 100 %-ban sikertelen lett.

Az ítélet tábla a nem vagyoni kártérítésre eső perköltség vonatkozásában alkalmazhatónak tartotta az 1952. évi Pp. 81. §-ának (2) bekezdését, ennek értelmében az alperes a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjai, valamint ugyanezen szakasz (5) bekezdése alapján ezen igényrész vonatkozásában 105 000 Ft perköltség megfizetésére lenne köteles, amelyből le kell vonni a vagyoni kártérítési részre eső, az alperesnek járó 7508 Ft perköltséget, majd ahhoz hozzá kell adni az alperes sikertelen fellebbezésére eső 201 422 Ft összegű ügyvédi munkadíjból álló perköltséget.

A felpereseknek járó másodfokú perköltség összege összesen 298 914 Ft.

A felperesek a fellebbezéseik elbírálása szempontjából is egyszerű pertársak voltak, azonban fellebbezési érdekeltségük között sem volt jelentékenyebb eltérés (az I. rendű felperes érdekeltsége a 13 000 946 Ft össz-fellebbezett perértékből 33,9 %-os, a II. rendű

felperesé 35,4 %-os, a III. rendű felperesé pedig 30,7 %-os volt, ami közel azonosnak tekinthető), ezért az ítélőtábla a másodfokú perköltség megfizetésével kapcsolatos döntése során sem alkalmazta 1952. évi Pp. 82. §-ának (2) bekezdését, hanem az alperest a felperesek mint együttes jogosultak javára az 1952. évi Pp. 81. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte perköltség megfizetésére.

Az ítélőtábla Pf.I.20.580/2015/7. számú végzésében megállapította, hogy a felperesek fellebbezése folytán 1 032 626 Ft, az alperes fellebbezése folytán 720 000 Ft feljegyzett fellebbezési illeték merült fel.

Az Itv. 51. §-ának (1) bekezdése értelmében, ha a 46-48. és az 50. §-ban szabályozott eljárásokban a bírósági határozatot a jogorvoslati eljárásban előadott kérelem, illetve ellenkérelem kereteire tekintet nélkül helyezi a bíróság hatályon kívül, a megismételt eljárásban a fél az illeték ismételt megfizetése alól mentesül; keresetváltóztatás (felemlés) esetén pedig csak az ennek következtében keletkezett illetékkülönbözetet kell megfizetnie.

Ennek értelmében a felperesek oldalán felmerült, az Itv. 46. §-ának (1) bekezdésén, valamint az Itv. 51. §-ának (1) bekezdésén alapuló fellebbezési illeték összege 1 040 046 Ft-ra, az alperes oldalán felmerült fellebbezési illeték összege 644 550 Ft-ra módosult.

Az ítélőtábla a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján megállapította, hogy a felperesek teljes személyes költségmentességére, valamint az alperes teljes személyes illetékmentességére tekintettel a 1 684 596 Ft fellebbezési illetéket az állam viseli.

A teljesítési határidő az 1952. évi Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Debrecen, 2018. június 28.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró, Dr. Pribula László s.k. bíró

A kiadmány hiteléről:

tisztviselő